

(Det talte ord gælder)

30. september 2014

Formanden for Naalakkersuisut Aleqa Hammonds åbningstale ved
Inatsisartuts efterårssamling 2014

Indledning

Kære medborgere, Formand for Inatsisartut samt medlemmer af Inatsisartut.

Naalakkersuisut vil gerne takke Formanden for Inatsisartut for velkomsten ved Inatsisartuts efterårssamling 2014, som vi nu tager hul på. Jeg håber, at alle har haft en god sommer med deres familier, og at de der har været på jagt har været succesrige. Vi bærplukkere havde en god blåbærsæson her.

Vi står overfor en lang og travl samling her i Inatsisartut, og vi er alle opsatte på at få taget de rigtige beslutninger for samfundet. For status quo er ikke en mulighed! Udfordringerne er mange og synspunkterne på hvordan vi bedst kommer i mål indenfor de enkelte områder er måske endnu flere.

Vi har allerede taget et stort skridt på vejen til at virkeliggøre Naalakkersuisuts vision om "Et samlet land og et samlet folk". Og det betyder i sin enkelthed at vi arbejder konkret på at sikre bedre vilkår for hele landets befolkning, om de bor i øst, vest, nord eller syd. Og vi sikrer bedre rammevilkår for at tiltrække flere investeringer til landet, for at udvikle de sektorer der er grundlaget for at vi kan sikre fortsat velfærd for landets befolkning. Samt den fortsatte overtagelse af nye ansvarsområder fra den danske stat, i vores videre udvikling mod stadig større selvstændighed og selvbårenhed.

Virkelysten i Inatsisartut samt Naalakkersuisut er stor, og det ses på de mange forslag vi skal behandle på denne samling, og det gør mig optimistisk og jeg ser frem til gode og konstruktive diskussioner, for at nå frem til de rigtige beslutninger, til gavn for samfundet. Bare ved denne efterårssamling har vi lovforslag, som skal bekæmpe arbejdsløsheden, give unge flere

muligheder for at komme videre i livet, reformere førtidspensionsområdet, sikre mere effektiv søtransport. Derudover har vi igangsat evaluering af kommunesammenlægningerne og Forsoningskommissionens arbejde er startet. Alle sammen områder Siumut og Atassut gik til valg på, og arbejder videre på at realisere.

For vi skal sikre grundlag for fortsat udvikling af vores samfund, i de enkelte regioner, hvis vi skal sikre at der er plads til os selv og efterfølgende generationer, i vores land, når vi går på pension! Nedbringelse af de offentlige omkostninger, stramninger eller reformer er aldrig populære, men nogle gange er de nødvendige, for at vi fortsat kan sikre basale grunddydelser i samfundet. Og de beslutninger vi tager sammen, her i salen, definerer rammerne for samfundets fortsatte udvikling - Naalakkersuisut ser frem til et godt og konstruktivt samarbejde på tværs af alle partier.

Holdbarhed og vækst

Det er bydende nødvendigt, at adressere de udfordringer og muligheder vort samfund står over for. En stor del af udfordringerne handler om langsigtede effekter - hvordan vi tager os af de ældre og svage medborgere og hvilke muligheder de unge har om 20 år. Men en mindst lige så stor del handler om hvilke muligheder vi tilbyder de unge generationer i samfundet i dag, og hvordan vi sikrer beskæftigelse og anstændige forhold for de ældre og svage.

Når vi ser på statistikkerne, så kan vi ikke være tilfredse. Alt for mange unge er udsat for svigt allerede før de starter i skole. Alt for mange unge har i dag ikke lært at skrive og læse ordentligt i folkeskolen og kan derfor ikke tage en uddannelse. Alt for mange har store misbrugsproblemer, der gør det vanskeligt at fastholde et arbejde. Mange føler sig derfor marginaliseret og udenfor samfundet. Det er den type grundlæggende sociale problemer, som allerede i dag låser folk fast og forhindrer social mobilitet og ikke mindst mobilitet på arbejdsmarkedet. Naalakkersuisut er i arbejdstøjet og vil de kommende år foreslå reformer, der skaber vækst og velfærd. Allerede på denne samling vil Naalakkersuisut søge en aftale om revision af førtidspensionen. Og vi arbejder videre med andre områder, som vi efterfølgende og løbende forventer at bringe i spil.

Når vi tager hul på at løse de kortsigtede udfordringer, er det nødvendigt også at have opmærksomhed på de langsigtede perspektiver. Det er nødvendigt for, at vi kan opnå en større grad af økonomisk selvårenhed, hvor vi gradvist gør os uafhængig af bloktilskuddet og samtidig med at vi sikrer udvikling, velfærd og velstand for befolkningen.

Naalakkersuisut fremlægger et forslag til en finanslov, der sætter gang i hjulene og som er i balance over de næste fire år. Forhandlingerne med partierne om finanslovsforslaget er gået i gang. Den økonomiske situation er vanskelig, som senest påpeget af Økonomisk Råd. Det skærper kravene til at prioritere og fokusere på investeringer og indsatser, der kan bidrage til at løse samfundets strukturproblemer. Naalakkersuisut håber, at der kan samles et bredt politisk flertal bag næste års endelige finanslov, og at denne vil skabe den nødvendige positive udvikling i de kommende år.

Det er i finanslovsforslaget prioriteret at forstærke ungeindsatsen og indsatsen med opkvalificering af ufaglærte. Der tages initiativ til at sænke omkostningsniveauet og dermed forbedre vores konkurrenceevne på det internationale turistmarked. Naalakkersuisut foreslår også, at der afsættes midler på finansloven til at etablere en lufthavn i Qaqortoq og der skal arbejdes for at finde investorer til udbygning af lufthavnen i Ilulissat. Den igangsatte liberalisering på teleområdet kører ufortrødent videre, for at sikre bedre og billigere teleprodukter. I den forbindelse vil man på teleinfrastrukturområdet forvente at se en fortsat udbygning af den basale infrastruktur, med forlængelse af søkablet nordover, samt en forlængelse af radiokæden. Naalakkersuisut vægter denne fortsatte udvikling meget højt.

Samtidig forventes det, at etableringen af den nye havn i Nuuk starter i 2015. Det er alt sammen tiltag, der skaber aktivitet i samfundet, og samtidig forbedrer infrastrukturen og skal nedbringe vores omkostningsniveau på den totale infrastruktur, til gavn for borgerne.

Vi er i en tid med nye muligheder pga. at klimaforandringerne åbner op for nye sejlruiter og afstedkommer større interesse for Arktis. Det afstedkommer stigende behov for Grønland at deltage forpligtende i internationalt samarbejde – især pga. nye aktiviteter på råstofområdet hvad angår offshore olieefterforskning, mineraler, sjældne jordarter, uran, osv. Derfor er investeringer i havneanlæg og lufthavne nødvendige tiltag, som også vil

gavne befolkningens mulighed for at kunne rejse og have adgang til velassorteret vareudbud til rimelige priser.

Her i salen er der en bred forståelse af, at vi ikke kan finansiere vores nuværende velfærdssamfund, hvis vi blot lader stå til. Men hvis vi reagerer i tide, så kan vi i høj grad selv bestemme indholdet af de reformer, som skal forme fremtidens velfærdssamfund. Hvis vi venter for længe, må vi begynde at låne penge til drift - og det er ikke en situation Naalakkersuisut ønsker, at vi havner i.

Naalakkersuisut har derfor valgt at fremlægge en samlet holdbarheds- og vækstplan, som består af fire reformspor. Det er vores bud på en bæredygtig udvikling for Grønland. De fire reformspor vil dels skabe bedre rammer for at understøtte vækst og dels understøtte en holdbar udvikling for de offentlige finanser.

Gennem de fire reformspor vil Naalakkersuisut øge uddannelsesniveaue markant. Når man ser på tallene i dag, så ligger vi langt efter de nordiske lande i uddannelsesniveau, og der er behov for et betragteligt løft.

Vi vil også skabe rammevilkår for virksomheder og investorer, så det er attraktivt at udvikle blandt andet fiskeriet, turismen og råstofområdet yderligere. Det er vores vurdering, at der især i disse tre erhverv er et potentiale for at skabe betydelig og vedvarende vækst og indtjening. Dette forudsætter dog, at vi fortsat arbejder med andre lande, for at skaffe investorer, kunder og markeder. Dette betyder, at det er nødvendigt for Naalakkersuisut, at rejse i verden, for at opnå vores mål. Det gælder for hver enkelt medlem af Naalakkersuisut, for udvikling, investeringer og kunder kommer ikke af sig selv.

Det er nødvendigt for fiskeren, fangeren og fåreholderen, at Naalakkersuisut sikrer kvoter til havpattedyr, markeder til fisk og investeringer til udvikling. Vores varer sælger ikke sig selv, og det gælder især indenfor turisme, råstofudvikling og fiskeri.

Vi kunne rejse mindre. Det ville være godt for de enkelte medlemmer af Naalakkersuisut – også for min familie. Men vi ønsker at opnå mere for vores land. Vi skal gøre Grønland mere tilgængelig for omverdenen, for hvis vi ikke gør det, kommer udviklingen udenom vores land. Vi har ikke råd til at lade

være. Vores fangere har brug for hvaler. Vores fiskere har brug for fiskekvoter. Vores erhverv har brug for know-how og samarbejdspartnere. Det mener Siumut og Atassut.

På denne samling fremlægges forslag til en reform af førtidspensionsområdet som en del af det fjerde reformspor. Dette er således det første reformforslag af en lang række kommende reformer. Formålet med de kommende reformer er at målrette velfærdsydelse på de enkelte områder, så vi understøtter social mobilitet og mobilitet på arbejdsmarkedet. Det er en balancegang at sikre en acceptabel levestandard for de svageste i samfundet og samtidig styrke den enkelte borgers muligheder for at blive selvforsørgende.

Samarbejdsaftalen med kommunerne lægger op til et mere dynamisk samarbejde, hvor der er fokus på at skabe mest værdi for borgere og erhvervsliv. Vi skal gøre op med kassetænkning og lave plads til innovation og fælles løsninger, bl.a. gennem digitalisering og målretning af indsatser. Naalakkersuisut har fremlagt en digitaliseringsstrategi som skal bidrage til øget produktivitet i den offentlige sektor og de bedste betingelser for, at alle kan deltage aktivt i samfundsudviklingen – uanset baggrund og bosted. I den forbindelse er vi gået i dialog med flere af kommunerne om at deltage i det videre udviklingsarbejde, for at sikre de optimale rammer for den videre udvikling.

De fire reformspor markerer med andre ord en helhedsorienteret politisk tilgang til en videre bæredygtig udvikling. Naalakkersuisut værdsætter det samarbejde, der er mellem Naalakkersuisut, kommunerne og KANUKOKA. Der arbejdes med en lang række vigtige emner og reformer, der vil få stor betydning for os alle i fremtiden. Det er vigtigt, at der skabes holdbare løsninger for at sikre vores fremtidige velfærd og udviklingsmuligheder.

Vi oplever til stadighed store debatter i samfundet, både blandt politikere og blandt borgerne, om virkningen af strukturreformen.

I regeringsgrundlaget står der:

”En ensartet borgerservice samt styrkelse af borgernes demokratiske medindflydelse samt forenkling af administrationen, var formålet med kommunesammenlægningerne. Det skal undersøges om dannelsen af storkommunerne lever op til formålet med sammenlægningsprocessen.

Oprettelse af råd skal sikres indenfor de eksisterende kommuner.”

Naalakkersuisut har i foråret i samarbejde med kommunerne og KANUKOKA iværksat en større evaluering af strukturreformen. Det er en evaluering, der skal afdække om de målsætninger, der lå til grund for kommunesammenlægningerne i 2009, er nået. Vi er nødt til at se, om målsætningerne for strukturreformen er gennemført eller lykkes.

Som led i evalueringen er der endvidere gennemført en spørgeundersøgelse om befolkningens oplevelse af strukturreformens effekter for lokaldemokratiet. Rapportens resultater skal indgå i et analyse- og rapportarbejde om Kommunesammenlægninger i Grønland set i et lokaldemokratisk lys.

Dette vigtige arbejde forventes afsluttet i midten af 2015, hvorefter resultaterne vil tilgå Inatsisartut og offentligheden. Arbejdet har stor betydning for en vurdering af den fremtidige struktur indenfor selvstyret og kommunerne.

Naalakkersuisut ønsker at styrke lokaldemokratiet, og Naalakkersuisut konstaterer med tilfredshed, at kommunerne har igangsat arbejdet med at etablere lokaludvalg. Dette spændende arbejde vil Naalakkersuisut følge de kommende år.

Naalakkersuisut har naturligvis fulgt diskussionen om en eventuel opdeling af Qaasuitsup Kommunua og noteret sig resultatet af den vejledende afstemning, blandt kommunens borgere. Naalakkersuisut er på den baggrund i dialog med kommunen omkring spørgsmålet, og kommunens overvejelser vil indgå i evalueringsarbejdet for at sikre en fremtidssikret løsning, i løbet af denne valgperiode. En løsning der både kan tilgodese de lokale ønsker og sikre en hensigtsmæssig struktur i den offentlige sektor. Inatsisartut vil få lejlighed til at tage stilling til det, når et egentligt beslutningsgrundlag kan foreligge omkring inddelingen af kommuner her i landet.

Udligningsordning og ulighed

Naalakkersuisut har sammen med kommunerne og KANUKOKA siden januar i år seriøst arbejdet med en ny udligningsordning. Men man skal huske på, at

sagen langt fra er ny, idet der igennem flere år har været drøftet mulige løsninger på området, mellem kommunerne og KANUKOKA. Og idet parterne ikke selv kunne komme til enighed, har Naalakkersuisut påtaget sig opgaven med at finde en løsning, som både er rimelig og langtidsholdbar. Principielt har alle parter støttet op om, at der skal findes en løsning, men det blev som bekendt ikke sådan. Derfor prioriterede Naalakkersuisut, gennem fornyede diskussioner med parterne, at forsøge at finde et kompromis.

Men det har været klart under hele processen, at der er store uenigheder mellem kommunerne, om hvordan en sådan ny model skal se ud. Der er naturligvis forskellige interesser i denne sag, og Naalakkersuisut har aktivt lyttet til dem, vendt og drejet dem, og til sidst måtte træffe en afgørelse. Den nødvendige beslutning vil efter Naalakkersuisuts opfattelse skabe en bedre balance kommunerne imellem, så de har et bedre fælles grundlag at betjene borgerne på. Overgangen til en mere permanent ny udligningsordning vil få virkning fra årsskiftet.

Manglende aktivitet, høj ledighed og store økonomiske problemer kan i sidste ende føre til store sociale udfordringer. Flere kommuner har virkelig store sociale udfordringer samtidig med at have manglende ressourcer til at løse dem. De samme steder er så økonomisk pressede at de eksempelvis ikke har råd til at reparere og fylde huller i vejene, mens der andre steder bliver asfalteret jævnlige - uligheden er simpelthen for stor, og det kan vi ikke byde vore borgere.

De bredeste, og rigeste, skuldre har i årevis ikke båret deres retmæssige byrde, og derfor har ladet de smalleste, og fattigste, skuldre bære for meget. Det bør vi alle kunne stå sammen om, specielt når der principielt er en bred konsensus om det. Der skal ikke herske tvivl om, at Naalakkersuisut vil mindske uligheden – og Naalakkersuisut tager ansvaret for at træffe de svære beslutningen for at opnå dette – det har vi et fælles ansvar for, og der går vi gerne i front!

Naalakkersuisut vil fortsætte samarbejdet med kommunerne om reformer og vækst og beskæftigelsesfremmende initiativer, der kan skabe en sund og balanceret økonomisk udvikling i alle fire kommuner. Den i januar 2014 indgåede budgetsamarbejdsaftale og opfølgningen på denne skal bidrage til at sikre dette. På området har alle parter sammenfaldende interesser, som vi

i fællesskab skal bygge videre på, for at sikre øget selvforsørgelse til gavn for hele landet, den enkelte kommune, det enkelte bosted samt den enkelte familie og borger.

Bygdekonferencen

For Naalakkersuisut er udviklingen af erhvervsmulighederne i bygderne af stor betydning – vort mål er at udvikle landet som en helhed. I maj afholdte vi en konference i Ilulissat, om udvikling af de mindre bosteder, hvor samtlige bygder var repræsenteret. Konferencen mundede ud i en række spændende forslag. Der er nedsat en følgegruppe med deltagelse fra bygder og kommuner som skal sikre en konkret opfølgning på de mange gode forslag for udvikling af de enkelte bygder. Det er Naalakkersuisuts mål at få en samlet oversigt over udviklingspotentialer i de mindre bosteder, for dermed at sikre grundlaget for deres videre udvikling.

Vi har igennem mange år været konfronteret med en fordom om, at bygderne var en byrde for byerne, og at svaret på dette i princippet var at nedlægge bygderne på sigt. Nu har der været præsenteret en analyse, som har rykket ved vores forståelse af disse forhold, og billedet er mere nuanceret end først antaget. Det har været en øjenåbner for de fleste af os, og det har vi selvfølgelig med i den videre vurdering af, hvilken fremtid vi tilbyder vore borgere i bygderne.

Arbejdsløshed

I øjeblikket har vi en fælles udfordring med en for høj arbejdsløshed blandt vore borgere. Arbejdsløsheden er steget fra 2009 til 2012 og har de seneste par år ligget stabilt højt – det er ikke noget vi bare vil lade stå til – derfor har Naalakkersuisut allerede i 2014 allokert ekstraordinære midler til at bearbejde området, for at få flere i arbejde. Tiltaget vil ikke stå alene, og Naalakkersuisut arbejder målrettet indenfor flere sektorer samtidigt, for at sikre rammerne for at flere kan komme i arbejde.

Naalakkersuisut har udarbejdet en Beskæftigelsesstrategi: "Et land, et arbejdsmarked", der grundigt har analyseret på udfordringer og muligheder,

både nu og fremadrettet, og på den baggrund opstillet en række løsninger, så vi kan nå vores ambitiøse mål om en halvering af arbejdsløsheden blandt jobklare borgere frem mod 2017.

Beskæftigelsesstrategien er baseret på 3 søjler:

- At erhvervslivet efterspørger specifikke kompetencer.
- At den hjemmehørende arbejdsstyrke, skal matche erhvervslivets efterspørgsel, således at det er hjemmehørende borgere, der er jobtagerne.
- At det offentlige system skal trimmes til effektivt at formidle alle muligheder til vore borgere.

Ved at forhøje puljen til Piarersarfik, sikrer vi, at flere yngre borgere får det generelle rygstød de har brug for, til at komme videre i tilværelsen og dermed selv tager ansvar for deres eget liv og udvikling.

Ved at forhøje puljen til kompetencegivende kurser, sikrer vi, at hjemmehørende borgere har de kompetencer, der reelt er brug for, på arbejdspladserne.

Ved at oprette en landsdækkende jobportal og effektivisere arbejdsmarkedsindsatsen i kommunerne, sikrer vi, en bedre allokering af jobparate arbejdstagere til det arbejdsmarked der er her i landet.

Vi skal endvidere arbejde for, at flere borgere bliver tilbudt revalidering. På den måde bevæger de borgere der har det behov, sig i retning af arbejdsmarkedet og ikke væk fra det. En aktiv arbejdsmarkedsindsats vil altid være den bedste socialpolitik!

Den aktive arbejdsmarkedsindsats er noget vi bør stå sammen om - både den offentlige og den private sektor. For vi har en fælles opgave, om at sikre den bedst tænkelige fremtid for vore borgere og for vort land.

Familieindsats og bekæmpelse af omsorgssvigt

Alle vore kommuner har store sociale problemer i forskellige dele af landet, og det er noget som står højt på prioriteringslisten for Naalakkersuisut. Og vi værdsætter den tætte dialog der er med kommunerne, når det drejer sig om

at styrke arbejdet lokalt på socialområdet. Dialogen og samarbejdet er vigtigt så vi kan sikre at alle borgere med behov for hjælp får de rigtige tilbud. Derfor har Naalakkersuisut for Familie og Justitsvæsen påbegyndt en tæt og løbende dialog med kommunalbestyrelserne. For derved også at skabe en god ramme om koordinationen af lokale og landsdækkende initiativer på socialområdet.

Børn

Vi skal sikre, at alle børn får en god og tryk opvækst med mulighed for at udnytte egne ressourcer bedst muligt. Og vi skal styrke børns rettigheder, og derfor har vi et forslag til ny lovgivning om hjælp til børn og unge, og det glæder os i Naalakkersuisut, at den allerede er blevet taget godt imod af partierne. Samtidig har Naalakkersuisut for Familie og Justitsvæsen sammen med sit departement iværksat en indsats til at understøtte kommunernes arbejde med udarbejdelse af handleplaner, således at sagsbehandlingen på børn- og ungeområdet styrkes.

I sidste års åbningstale til efterårssamlingen gjorde Naalakkersuisut opmærksom på, at der for en særlig gruppe udsatte unge, var behov for en dertil indrettet institution. Vi kan nu med åbningen af Isikkivik i Sisimiut, tilbyde et anbringelsessted for de tilbageholdte unge under 18 år. For der er et særligt hensyn at tage overfor vore unge, som er dømt for et forhold, og Naalakkersuisut glæder sig over, at Isikkivik nu skaber rammerne for dette.

Seksuelt overgreb

Mange har stadig eftervirkninger af at have været udsat for seksuelle overgreb som barn, og har deraf problemer med at håndtere den daglige tilværelse. Naalakkersuisut havde sidste år som målsætning, at etableret et rejsehold med psykologer. Rejseholdet startede allerede sidste år i september på sit arbejde, hvor holdet påbegyndte sine behandlingsrejser. Initiativet er blevet taget meget godt imod i byerne, og fortsætter i 2014 med samme succes.

Børneattest

Naalakkersuisoq fremsætter også et forslag til Inatsisartutlov om ændring af Inatsisartutlov om pligt til at indhente børneattest. Lovforslaget har som overordnet formål at udvide anvendelsesområdet for børneattester og herved skabe grundlag for en yderligere styrkelse af indsatsen over for seksuelle overgreb mod børn. Forslaget indebærer, at indhentning af børneattester ikke længere begrænser sig til personer, der f.eks. er ansat med henblik på at arbejde eller beskæftige sig med børn. I henhold til forslaget vil der også skulle indhentes børneattester på personer, der som led i varetagelsen af deres funktioner i deres ansættelse eller beskæftigelse, færdes fast blandt børn under 15 år.

Vold

Med Naalakkersuisut's Strategi og Handlingsplan mod vold, 2014 – 2017, er målet på kort sigt at forebygge og begrænse volden i vores samfund. Handlingsplanens indsatser er rettet mod fire operationelle målsætninger:

- Voldsofre skal have bedre støtte og rådgivning
- Voldsspiralen skal brydes
- Det tværfaglige samarbejde omkring voldssager skal udvikles, og
- Viden og information om vold, skal styrkes.

Arbejdet er igangsat med kampagnen "Stop Volden – Bryd Tavsheden", og en hjemmeside www.inooqategarnerit.gl med fokus på parforhold og kærestevold er idriftsat. Det vil blive fulgt med flere initiativer i de kommende år.

Det nye landsdækkende krise- og behandlingscenter, Illernit i Qeqertarsuaq, skal ses som en udvidelse af de eksisterende syv krisecentre i landet. Illernit skal ikke alene fungere som et tilflugtssted, men også som et behandlingscenter for kvinder med børn, som ikke kan drage nytte af et eventuelt allerede eksisterende krisecenter i lokalsamfundet.

I samarbejde med Mary Fonden er der igangsat et treårigt projekt om opkvalificering af personalet på centrene, med det formål, at sikre en endnu bedre støtte og vejledning for centrenes brugere.

Juridisk faderløse

Naalakkersuisut glæder sig over, at det er lykket at få taget et vigtigt og historisk skridt indenfor rigsfællesskabet til sikring af, at de hidtil juridisk faderløse får mulighed for at få fastslået deres faderskab, og at dette for mange juridisk faderløse vil få samme retsvirkninger, som i dag knytter sig til en dom til faderskab, herunder navneret og arveret. På den grønlandske side, fik vi ikke alt vi kæmpede for i denne sag. Men statsministeren og jeg er enige om at nedsætte en fælles arbejdsgruppe, som blandt andet skal afdække antallet af nulevende juridisk faderløse, afdække den menneskelige påvirkning af at være juridisk faderløs og gennemføre en fremadrettet indsats for de juridisk faderløse, som har behov for bearbejdning af spørgsmål knyttet til deres situation. Arbejdet er dermed ikke afsluttet, og Naalakkersuisut vil fortsat udvise stor interesse for området.

Borgere med nedsat funktionsevne

Naalakkersuisut glæder sig over, at arbejdet med etablering af det nye landsdækkende handicapcenter placeret i Sisimiut er påbegyndt. Centeret vil rumme udredning, træning, råd og vejledning, samt kurser og konferencer, og på den måde udvide den offentlige service på handicapområdet betydeligt.

Der er ligeledes sat fokus på forbedring af forholdene for personer med vidtgående handicap, bl.a. med en planlagt revision af handicaplovgivningen, samt forslag om etablering af nyt Elisibannguaq, døgninstitution for voksne med psykisk handicap, som er medtaget på FFL 2015.

Det er Naalakkersuisuts opfattelse, at der er behov for en indsats for at udnytte den potentielle arbejdsevne blandt hele befolkningen.

Naalakkersuisut har derfor sat en proces i gang for at få flere borgere på passiv offentlig forsørgelse til at udnytte deres ressourcer og muligheder, med henblik på, at de kommer til at indgå i et mere aktivt arbejdsliv. Der skal sættes fokus på at udvikle arbejdsevnen hos den enkelte borger for at sikre et fodfæste på arbejdsmarkedet.

Målet er at gå fra passiv offentlig forsørgelse til større grad af selvforsørgelse

og dermed større selvværd for dem det drejer sig om, og deres familier.

Blandt indsatserne på handicapområdet prioriterer Naalakkersuisut, at borgere med psykisk sygdom ydes hjælpeforanstaltninger, som matcher deres behov, f.eks. botilbud, støtteperson og eller andet, således at de bedst muligt sikres en tilværelse så nær det normale som muligt. Naalakkersuisut vil derfor tage initiativ til en drøftelse med kommunerne om en forbedret indsats på området.

Uddannelsesstrategi og Uddannelsesplan

Uddannelsesstrategien og Uddannelsesplanen udgør til sammen Naalakkersuisuts vision på uddannelsesområdet fra førskoleområdet til forskningen – ordene er skrevet, strategi og plan omdelt til Inatsisartut, og nu skal Naalakkersuisuts initiativer implementeres i samarbejde med relevante interessenter og institutioner.

Naalakkersuisut har fokus på at vore uddannelsesinstitutioner skal klargøre den enkelte til det næste skridt i uddannelsessystemet – sammenhæng på uddannelsesområdet er derfor afgørende for-, og skal medvirke til at stadig flere vælger at tage en uddannelse.

Naalakkersuisut kan med stor glæde konstatere at der er flere og flere der hvert år afslutter en påbegyndt uddannelse. Men det er stadig ikke alle der er med, og det er Naalakkersuisuts ambition at antallet af personer, der påbegynder en uddannelse også afslutter den, øges i fremadrettet – og derfor en Uddannelsesstrategi og -plan.

Vi vil uddanne vores egne eksperter i fremtiden. Derfor har Naalakkersuisut forhåbninger om, at vi i de kommende år vil kunne udbyde naturvidenskabelige uddannelser her i landet. Uddannelser, som geolog, biolog, laborant mv. vil blive udbudt efter samme model, som kendes fra ARTEK, diplomingeniør uddannelsen i Sisimiut. Her læser de studerende nogle semestre i Grønland og andre ved et universitet udenfor landet. Denne metode vil give flere muligheder for de unge, som samtidig vil få åbnet dørene ud til verden. En verden med oplevelser og nye erfaringer, som de unge kan tage med.

Forskning

Naalakkersuisut vedtog ny lov om forskningsrådgivning og bevilling af forskningsmidler. Det primære formål er at fremme og styrke grønlandsk forskning forankret i Grønland til gavn for det grønlandske samfund.

I den forbindelse blev der nedsat et nyt permanent Forskningsråd i maj 2014, der er et nationalt uafhængigt forvaltningsorgan for forskningsrådgivning. Rådet har til opgave at realisere lovens formål gennem Rådgivning til Naalakkersuisut og aktiv deltagelse omkring forskningsdebat både nationalt og internationalt.

I tråd med etablering af Uddannelsesstrategi og Uddannelsesplan II, er det planen at lave en ny forskningsstrategi i løbet af efteråret 2014. Den forventes at blive fremlagt til Forårssamlingen 2015. Hensigten med forskningsstrategien er at styrke forskning generelt i Grønland, og derigennem skabe yderligere vækst indenfor nye uddannelser og nye erhvervsområder.

Som synligt bevis på den målrettede satsning indenfor forskningsområdet, er fremgangen i antal færdige Ph.d.'ere, udklækkede af de grønlandske uddannelses- og forskningsinstitutioner. Og det styrker fundamentet for vores læringsinstitutioner og den grundlæggende og løbende forskning. Og den forskningsbaserede viden vil naturligt være med til at styrke de politiske og administrative beslutningsprocesser, så vi løbende sikrer det bedste beslutningsgrundlag, hver gang.

Lovrelateret

De mange lovforslag ved denne efterårssamling viser en klar tendens – lovgivningsarbejdet er øget. Og det betyder længere og længere samlinger. Det stiller betydelige krav og presser hele lovgivningsprocessen – det gælder for både Inatsisartut og Naalakkersuisut, men også for kommunerne og andre høringsparter, som reagerer. Det er en rimelig reaktion, så Naalakkersuisut har kontaktet Formandskabet for Inatsisartut for at drøfte mulighederne for at smidiggøre betingelserne for det lovforberedende arbejde, for at sikre en

styrket og hensigtsmæssig arbejdsproces.

Derudover vil Naalakkersuisut tage initiativ til at samle og styrke de juridiske kompetencer i Selvstyret. Det er bydende nødvendigt, når vi tænker på de konkrete og aktuelle lovprocesser, men også når vi skal tænke langsigtet i retning af øget selvstændighed. Lidt over halvdelen af de områder vi kan hjemtage under Selvstyreaftalen, er indenfor det juridiske område. Det medfølgende større pres på administrationen nødvendiggør, at vi tænker nyt og fortsat udvikler området. En del af det er en juridisk uddannelse i Ilisimatusarfik, som er startet dette efterår i samarbejde med Aalborg Universitet. Vi får af den grund ikke flere jurister ved et snuptag. Men det er en langsigtet investering, som fremadrettet vil styrke kompetencer, sådan at flere stillinger kan varetages af grønlændere.

Sundhed

Naalakkersuisut vægter og prioriterer det forebyggende og sundhedsfremmende arbejde højt. Det er vores mål at stadig flere vælger en sundere livsstil med varieret kost og masser af motion, og at stadig flere fravælger tobak, alkohol og hash. I 2014 er begrænsning af rygning et særligt indsatsområde og i 2015 vil Naalakkersuisut sætte fokus på den fysiske aktivitet.

Befolkningens opmærksomhed og prioritering af sundhed og sundhedsfremmende tiltag skal først og fremmest styrkes gennem oplysning, og ved at motivere borgerne til at ændre usunde vaner, til sundere. På ryge- og alkoholområdet vil disse tiltag blive understøttet af lovgivningsmæssige initiativer, som Naalakkersuisut vil fremlægge i 2015.

Misbrug af alkohol og hash er stadig det største enkeltstående folkesundhedsproblem. Misbrug af alkohol og hash ligger bag en betydelig del af de problemer som børn, unge og familier konfronteres med. Naalakkersuisut finder det helt centralt at sætte fokus på misbrugsbehandling og en styrkelse af denne, således at udviklingen kan vendes. Naalakkersuisut vil på denne samling fremlægge et forslag til fremtidens misbrugsbehandling.

Sundhedsvæsenet udgør en vigtig ressource i samfundet, og

Naalakkersuisut ønsker at give borgere, patienter og pårørende sundhedsydelser af høj kvalitet og den bedst mulige sygdomsforebyggelse nu og i fremtiden. Vi skal derfor løbende foretage investeringer som kan frigøre midler til at forbedre servicen overfor den enkelte borger og patient. Eksempler på dette kunne være, investering i energioptimering, digitale løsninger, bedre indkøbsvaner, nedbringelse af brug af eksterne konsulenter og tjenesteydelser m.v. kan spare ressourcer på administration og drift, og samtidig bringe sundhedsvæsenet tættere på borgeren, når borgeren har det behov.

Øget samarbejde med det islandske sundhedsvæsen

Vi har nu fået et reelt alternativ til at sende patienter til Danmark, idet sundhedsvæsenet og det islandske landshospital, Landspítalið, har indgået en samarbejdsaftale, omkring behandling af grønlandske patienter i Island.

Således opfyldes det politiske ønske om et øget vestnordisk samarbejde på sundhedsområdet. I første omgang vil aftalen komme patienter med korte behandlingsforløb til gode, men det er planen at aftalen skal udbygges løbende.

Naalakkersuisut vil i den kommende periode fortsat have fokus på kræftbehandlingen, forbedringer på det psykiatriske område, sammenhængende patientforløb og en effektiv ressourceanvendelse.

Ældres forhold

Vi bliver ældre og ældre i befolkningen, og Naalakkersuisut forbereder derfor en reform på alderspensionsområdet. Formålet er at sikre rimelige, tidssvarende levevilkår og samtidig give den bedst mulige ramme for at kunne forblive på arbejdsmarkedet længst muligt, i forhold til evner og interesse. Der overvejes flere mulige modeller, hvori bl.a. indgår ændring af pensionsalder, uafhængighed af samlevers indkomst samt forenkling af gældende regler. Analysearbejdet er omfattende og tidskrævende. Naalakkersuisut arbejder på at fremlægge lovforslaget i løbet af 2015.

Bolig og Anlæg

En meget stor del af Selvstyrets midler anvendes til anlægsområdet, hvor vi hvert år opfører nye boliger, nye institutioner og forskellige anlæg til gavn for hele samfundet.

Naalakkersuisut mener, at vi fremover ikke blot skal fokusere på opførelse af nye anlæg, men i højere grad vedligeholde det vi har. Vedligeholdelse og renovering skal i langt højere grad medtænkes, indenfor anlægsområdet. Vi skal sikre, at vi fremover ikke blot bygger flere bygninger, der blot forfalder til de skal rives ned.

Det er ikke kun økonomisk fornuftigt at vedligeholde bygningerne – det er også smart, for midler anvendt til løbende vedligeholdelse samt renovering skaber flere jobs end etableringen af nye anlæg. Vi kan ved en øget renoveringsindsats gennem planlagt og periodisk vedligehold sikre, at vore værdier bevares og som en væsentlig sidegevinst sikre flere jobs. Dermed kan vi også medvirke til, at de lokale mestre har mulighed for at få opgaver løbende, og dermed øges grundlaget for at have lærlinge med videre.

I nye byggerier er det også vigtigt, at være opmærksom på materialevalg - vi har tidligere kun fokuseret på: "så billigt som muligt". Naalakkersuisut ønsker at bevæge sig væk fra dette. Vi må kunne prioritere det lange tidsperspektiv. Holdbarheden af bygningen, bedre isolering, andre materialer, måske endda materialer vi selv kan producere og benytte. Og ikke mindst, hvad gør vi med materialerne, når bygningen skal nedrives.

Hans Egede Hus, her i Nuuk, er over 200 år gammelt, og vil blive ved med at stå mange år fremover. Der er ikke mange af nutidens bygninger, der har udsigt til at blive lige så gamle. Det bør give stof til eftertanke.

Det kan være at selve anlægsudgiften bliver en smule højere, hvis der vælges materialer ud fra en mere totaløkonomisk betragtning - hvor vi tager hele bygningens levetid med drift, vedligehold og så videre, med i betragtning. Men vi sikrer i højere grad, at vore efterkommeres regning til vedligehold bliver mindre. Det er smart byggeri og det er byggeri med perspektiv - det støtter Naalakkersuisut.

Udenrigspolitik

Grønland er en aktiv udenrigspolitisk spiller på global og regional arktisk plan. Det er rigtig positivt på mange måder. For den internationale opmærksomhed vi får, hjælper os med at skaffe flere indtægter til Grønland, og ikke mindst, hjælper os med at gøre vores indflydelse gældende, hvor det er relevant at beskytte og fremme vores interesser. Verden er blevet mindre, og de globale aktører og interessenter blander sig stadig mere i "vore sager". Det kræver et kompetent, aktivt og smidigt diplomati for at kunne varetage og beskytte vore interesser, og det har Naalakkersuisut stor opmærksomhed omkring.

Åbningen af repræsentation i Washington D.C. er et afgørende skridt til at tiltrække og skaffe flere investeringer, større eksportmarkeder og dermed arbejdspladser til landet. Det kræver en solid og vedvarende indsats for at høste frugter af sådan en investering. Naalakkersuisut påtager sig gerne denne indsats, fordi vi er sikre på, at gevinsten med tiden bliver større end investeringen.

I takt med, at den arktiske politiske dagsorden stiger og de asiatiske stormagters interesse i Grønland og regionen øges, er det en prioritet at fastholde og udvikle forholdet og kontakten til de asiatiske lande, således at interessen for Grønland også omsættes til konkrete økonomiske muligheder for Grønland. Dette gælder i helt særlig grad for Kina. Derfor har vi i Naalakkersuisut fremsat et forslag om at der i efteråret 2015 skal åbnes en repræsentation i Beijing med tilsvarende vilkår som i Washington, D.C. Åbningen af en Grønlandsk Repræsentation i Beijing i 2015 vil bl.a. sikre at Naalakkersuisut fremover mere langsigtet kan arbejde for at opnå handels- og investeringsfordele med Kina. Særligt tiltrækning af kinesiske investeringer til Grønlands råstofsektor er en nødvendig prioritering, som vil blive tilgodeset med denne bevilling i årene fremover. Dette kan få stor betydning for at sikre finansiering af de første egentlige storskalaprojekter i Grønland. På samme måde tager jeg sammen med Kronprins Frederik og Kronprinsesse Mary til Japan i december måned for at vise overfor Japan, at vi gerne vil skabe og udbygge vore relationer til dem. Det skal lægge et fundament for et kommende bredt samarbejde, som forhåbentlig vil være med til at skabe erhvervsmuligheder samt bringe mere

kompetenceopbygning til Grønland.

På vegne af Naalakkersuisut, glæder det mig i næste måned at skulle til Bruxelles for at underskrive den kommende Fælleserklæring med EU. Selvom det ikke altid er åbenlyst, fylder vort mangeårige samarbejde med EU rigtig meget - indenfor fiskeriet og ikke mindst indenfor uddannelsessektoren. Det er vores vigtigste ressourcer som vi sammen med EU arbejder for at udvikle. Desuden er det takket være vores tætte samarbejde med EU og deltagelse i møder i Bruxelles og med EU-lande som har givet hvalkvoter til Grønland gældende for de næste fire år. Hvalfangsten har stor økonomisk og kulturel betydning for Grønland, og det er vigtigt, at der nu er sikret forståelse for dette i Hvalfangstkommissionen. Det er glædeligt for Naalakkersuisut, at kvoterne fastsættes på baggrund af videnskabelig rådgivning og vores store arbejde med beskrivelsen af kødbehovet.

For Grønland relevante begivenheder under De Forenede Nationer, er af central vigtighed for vort land at deltage ved. I sidste uge, repræsenterede jeg Grønland ved verdenskonferencen for Oprindelige Folk i FN og holdte tale for vores oprindelige brødre og søstre for at markere overfor verdenssamfundet vigtigheden af implementeringen af Oprindeliges Folks rettigheder.

Ban Ki-Moons besøg i Grønland tidligere på året, gav yderligere en invitation til at tale ved Klimatopmødet i FN, hvor jeg på vegne af Naalakkersuisut fremlagde Grønlands syn på klimaændringerne. Et tydeligt tegn på, at Grønlands rolle som international spiller anerkendes stadig mere.

Kronprinsebesøget

Denne sommer fik Grønland besøg af Kronprinseparret med deres fire kære børn. Borgerne i Sydgrønland og op til Nuuk viste en fantastisk gæstfrihed og hjertevarme overfor Kronprinse-familien - det vil jeg gerne takke inderligt for. Vort land viste sig fra sin smukkeste side med fantastisk vejr, og den utrolige gæstfrihed, som ikke er gået ubemærket hen hos Kronprinsefamilien.

Vi ved alle, at Kronprinsen har et stort hjerte for vort land, og det var dejligt at opleve, hvordan den kærlighed bliver givet videre til næste generation i

Kongefamilien.

Fiskeri

Endnu engang, har Fiskerierhvervet i 2013 været den vigtigste bidragsyder til Grønlands økonomi. Vi kan ikke komme uden om erhvervets vigtighed som det største erhverv i Grønland. Naalakkersuisut ser det derfor som en af sine vigtigste opgaver at beskytte erhvervet, herunder også at deltage i udviklingen af beskæftigelsesmæssige tiltag og finde uudnyttede potentialer i fiskeriet. Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug arbejder intenst på projekter som på den længere bane skal munde ud i en rammelovgivning for området. Som landets største kilde til indtægter, er det derfor for Naalakkersuisut magtpåbyggende at udførelse af reformarbejdet pågår i samarbejde med erhvervets parter og interessenter. Reformarbejdet indeholder strukturtilpasninger i det kystnære fiskeri herunder hensyntagen til faciliteterne på indhandlingen. Siden fiskerikommissionens anbefalinger blev præsenteret tilbage i februar 2009, har der været forskellige synspunkter vedrørende grundlaget for anbefalingerne. Det er nu på tide, at vi alle holder hinanden fast på ønsket og behovet for, at vi får vores fiskeripolitik reformeret. Det kræver, at vi alle tager et ansvar uanset partifarve. Naalakkersuisut indbyder derfor til samarbejde om de emner som kræver ændringer i vores fiskerilovgivning, så disse sker med bredest muligt mandat.

Grønland ønsker at indgå et tættere samarbejde med Island, for at bevæge os frem mod en produktionsform eller produktudviklingsform, som udnytter den indhandlede fisk bedre end i dag. Erhvervet, primært producenterne aftager i dag hele fisk fra fiskeren. Produktet behandles forskelligt, men med meget svind til følge. Der er muligheder for at udnytte mere af råvarerne og det er i den sammenhæng Grønlands ønske at indgå i samarbejde med de Islandske myndigheder for at styrke indsatsen på landproduktion.

En anden form i samarbejdet er, at de kystnære fiskere også kan indgå i processen. Jollefiskerne certificeres efter kurser om hygiejne forhold, hvordan produkternes opbevares og behandles til videre salg i detailhandlen. Denne del af fiskeriet kan indgå i en "niche produktion" med mulighed for at blive større indtægtskilde for fiskeren.

Ressourcerne skal forvaltes bæredygtigt

Når vi taler om fiskeri, og fangst, her i landet, skal vi huske, at vi har tilsluttet os adskillige internationale, regionale og bilaterale fiskeri- og fangstaftaler, hvor biologernes anbefalinger står i centrum. Det er vigtigt at understrege, at vi som en fiskeri- og fangstnation har interne og eksterne forpligtelser om sikring af en hensigtsmæssig og biologisk forsvarligt udnyttelse af ressourcerne. Ved lovenes administration og overholdelse skal der lægges vægt på ressourcernes bevarelse og reproduktion. Vi skal lægge vægt på den sæsonmæssigt bedste udnyttelse, sammen med de økonomiske og beskæftigelsesmæssige hensyn inden for fiskeri- og fangsterhvervet - i overensstemmelse med den biologiske rådgivning. Sådan står det i relevante love, og det er disse Naalakkersuisut og det grønlandske samfund skal leve op til. Vi er nødt til at tænke bæredygtighed, for det er den bæredygtige udnyttelse, som giver mulighed for at sikre en sund udnyttelse af ressourcerne i dag og i fremtiden og sikrer ressourcer for kommende generationer.

Vore fiskeprodukter er kendt verden over for dets høje kvalitet – det kan vi godt være stolte af! Derfor skal vi gøre en indsats, for at forvalte vores levende ressourcer til bedst mulig gavn – for os og kommende generationer. Vi skal have mest muligt ud af vores fisk og skaldyr. Derfor skal vi bestræbe os på at udvikle fiskeriet og blive bedre til at udnytte havets ressourcer, blandt andet ved at se på de områder af det grønlandske farvand, hvor der i dag kun fiskes lidt eller slet ikke – for eksempel i Sydøstgrønland og Østgrønland.

I nogle af vores områder er fiskeritrykket for højt. Et alt for intensivt fiskeri, hvor der tages for store mængder ud af bestandene er en tendens vi må ændre. Hvad angår fiskeriet i Nordgrønland – navnlig fiskeriet efter hellefisk – må vi tilpasse forvaltningen, sådan at vi får mest ud af ressourcen på bæredygtig vis. Det sikrer bestandene fremadrettet, samt at vi også på den lange bane har et effektivt og bæredygtigt fiskeri dér.

Men udover at lytte til biologerne, skal vi også høre fiskerne. I foråret 2014 har der som bekendt været afholdt fiskeriseminar. I den sammenhæng blev

der nedsat arbejdsgrupper opdelt efter fiskearterne. Gruppernes deltagere er således fiskere som kender til netop de artspecifikke områder. Input fra arbejdsgrupperne vil komme til at indgå i Naalakkersuisuts arbejde med fiskeri-rammelovgivningen.

Naalakkersuisut vil også gøre sit bedste for at søge et bredt forlig her i salen for at opnå en god rammelov for fiskerierhvervet.

Bæredygtighedsprincippet er én af de vigtigste grundpiller i vor forvaltning af levende ressourcer. Dette princip skal forvaltes med respekt for alle parter. Naalakkersuisut har i erkendelse af udfordringerne i det kystnære hellefiskefiskeri arbejdet for, at kvoterne fremover forbliver uændrede og fastsættes til nuværende niveau. Som en form for regulering arbejdes for en indførelse af individuelle kvoter for jollefiskeriet.

Naalakkersuisut har besluttet, at fiskerilovens udformning bearbejdes med nævnte punkter i fokus, således at rammelovgivningen kan fremsættes til behandling i efterårssamlingen 2015. Naalakkersuisut er selvsagt ked af at måtte udsætte behandlingen endnu engang men det er vigtigt for Naalakkersuisut at fremsætte en samlet grundigt bearbejdet og færdigbehandlet rammelovgivning for fiskeriet.

Forsøgsfiskeri og nye arter

Naturen er dynamisk, og vi observerer ændringer i visse dele af vores økosystemer. For eksempel er havtemperaturen i Østgrønland de seneste årtier steget. Dette medfører at nye arter gør sit indpas i grønlandsk farvand. Naalakkersuisut ser det som sit ansvar at sikre, at vi løbende udnytter mulighederne i disse nye ressourcer.

Den mest omfattende nye aktivitet er forsøgsfiskeriet efter makrel i Østgrønland. I år har der været 18 grønlandske selskaber, der har fisket makrel – heraf 12 grønlandske fartøjer. Vi følger alle spændt udviklingen i dette fiskeri, som potentielt kan føre store erhvervsmæssige muligheder med sig. Mulighederne for at udvikle et pelagisk fiskeri, hvor grønlandske besætningsmedlemmer og skibsofficerer oplæres i dette fiskeri på det åbne hav og rustes til de fremtidige udfordringer og opgaver i fiskeri, som også

indbefatter andre pelagiske arter, er et fokusområde hos Naalakkersuisut. Ud af forsøgskvoten på 100.000 tons er der fisket lidt over 78.000 tons.

Grønlands Naturinstitut har i samarbejde med det Islandske "Marine Institut" udført undersøgelse i forbindelse med forsøgsfiskeriet efter makrel. Dette samarbejde ønskes i større grad også at omfatte andre undersøgelser og udvidelse af undersøgelsesfelter til også at omfatte vestkysten. Dette kræver dog også politisk stillingtagen med hensyn til at afsætte midler til formålet. Samtidig skal dette ses i forhold til Naalakkersuisut-koalitionens aftalegrundlag.

Betalingsjagt

I stedet for øgede kvoter på fangstdyr, ønsker Naalakkersuisut at sætte fokus på, at vi udnytter de levende ressourcer med størst muligt afkast og beskæftigelse for øje. Trofæjagt er et godt eksempel. Ved at lade udenlandske jægere jage trofædyr, som rensdyr og moskusokse mangedobler vi værdien af vildtet. Og i den forbindelse vil jægeren blot have trofæet med hjem, og kødet beholder trofæjagtsarrangøren som gerne er erhvervsfanger. Naalakkersuisut ønsker at fremme trofæjagt på flere arter, og skabe grobund for at flere fangere kan supplere deres indkomster fra trofæjagt. Mange områder i landet har attraktive trofædyr, og Naalakkersuisut vil gøre sit for at åbne op for denne form for jagt.

Naalakkersuisut vil ligeledes se på, at grundlaget for at få mere ud af den samme ressource er til stede, eksempelvis gennem kurser for fangere, så de har de bedste forudsætninger for at deres produkter lever op til de stadig skærpede krav fra myndigheder og forbrugere. Bedre kvalitet i første led, vil ligeledes højne værdien på produktet og give øget beskæftigelse og afkast i sektoren.

Landbrug

Efter lidt over 1 års arbejde er Landbrugskommissionens betænkning og anbefalinger blevet præsenteret her i august måned. Som opfølgning af betænkningen er der nedsat en arbejdsgruppe som skal fremkomme med

forslag til prioriteringer af opgaverne indenfor lovgivning, økonomi og omkostningsreducerende tiltag. Jeg kan allerede afsløre her, at Naalakkersuisut har afsat en pulje af midler til landbrugsformål til FFL 2015, som under denne samling skal behandles under et andet dagsordenspunkt.

Landbruget spiller en stor rolle i forhold til Naalakkersuisuts intentioner om større selvforsyning. Det kræver nødvendige strukturtilpasninger og tiltag, som alle involverede parter har et medansvar for at realisere. Det tager tid at omstrukturere og videreudvikle landbruget. Men landbruget har også et potentiale for at skabe højere beskæftigelse, have en importnedsættende effekt for samfundet og dermed en samfundsmæssig højere gevinst. Det ligger et stykke ude i fremtiden, men vi skal allerede nu kunne lægge grundstenene til denne udvikling.

Veterinær- og fødevareområdet

Det er nu endelig lykkedes at få den såkaldte "Veterinæraftale" på plads. Der er indgået en bilateral aftale med EU om veterinærkontrol af samhandel indenfor fiskevarer, muslinger og biprodukter mm. Ordningen forventes at medføre besparelser og dermed styrkelse af konkurrenceevnen for fiskerieksporterhvervet. Der er indgået aftale med erhvervslivet om finansiering og drift af de to veterinære grænsekontrolsteder henholdsvis i Nuuk og Sisimiut. Det er Fødevarestyrelsen i Danmark der er den kompetente myndighed på området men i praksis vil det være Veterinær- og Fødevaremyndigheden i Grønland (VFMG), der varetager kontrollen sammen med fiskerinspektører og andre grønlandske aktører. Allerede nu er der flere skibe om ugen der ligger til ved kontrolstedet i Nuuk og erfaringerne med grønlandsk kontrol er positive. Jo flere udenlandske skibe, der lægger til i grønlandske havne, jo flere indtægter til landet giver det også.

Erhvervs- og arbejdsmarkedsområdet

Vi oplever en stadig ændring af vores arbejdsmarked, som følge af at de kompetencer der efterspørges på arbejdsmarkedet også ændrer sig. Vi bør være indstillet på en løbende og fortsat omstilling på området. Tendenserne

går i øjeblikket mod de store muligheder der byder sig i turismesektoren og i råstofsektoren, samt i de tilstødende erhverv.

Det er ingen hemmelighed, at konjunkturerne på mange områder kunne være gunstigere for Grønland. Men der er tale om udefrakommende forhold, som vi desværre ikke umiddelbart kan ændre grundlæggende på, på kort sigt. Vi kan imidlertid på erhvervsområdet sætte målrettet ind på en række konkrete områder, og Naalakkersuisut fremlægger en række initiativer på erhvervs- og arbejdsmarkedsområdet for Inatsisartut på denne samling.

En af de sektorer, som mange, også Naalakkersuisut, ser som en af de søjler vi skal bygge den fremtidige økonomiske vækst op omkring, er turismen. Vi skal se på lovgivningen indenfor turismeområdet – koncessionslovgivning, ansøgning for lystfiskeri, med videre. I de senere år er væksten udeblevet og på krydstogsområdet har vi oplevet et betydeligt fald. Naalakkersuisut foreslår derfor en omlægning af afgiftsstrukturen på området. Vi må ikke bygge en afgiftsmur op og sætte en barriere mellem Grønland og turisterne. For de har andre muligheder, og der er det vigtigt at sammenligne afgiftsniveauet her i landet, med vores nabolande. Afgifterne skal være på niveau med hvad der kræves på konkurrerende destinationer, så vi kan udvikle en konkurrencedygtig turismesektor.

Det gælder også den turisme, der kommer til os ad luftvejen. Naalakkersuisut iværksætter derfor en tilpasning af lufthavnsafgifterne til et mere konkurrencedygtigt niveau.

Grønland har i disse år stort fokus på turismesamarbejde med Island. Den vækst der har været i landbaseret turisme kommer hovedsagligt som add-on turisme via Island. Både Grønland og Island ønsker at udvide add-on turismen fra Island. Derfor vil der arbejdes for at indgå i fælles markedsføringssamarbejder, således er Air Iceland inviteret med til Japan i forbindelse med formand for Naalakkersuisuts officielle besøg og det turismeevent der i den forbindelse vil blive afholdt.

Den islandske indsats med at udvikle det landbaserede turisterhverv – blandt andet med et kvalitetsmærknings-system kunne være af interesse for Grønland. Ligesom det grønlandske arbejde med segmentering af turister kunne være af interesse for Island. Der er således flere mulige

samarbejdsflader de to lande imellem.

Selskabsredegørelse til Inatsisartut

For så vidt angår ejerskabet af de selvstyrejede aktieselskabet vil der som tidligere blive præsenteret og omdelt "Selvstyrets aktieselskaber - årlig redegørelse til Inatsisartut". Grundet den store påvirkning som selskaberne har på samfundet og den generelle afmatning i samfundet, er det vigtigt, at selskaberne fortsat har fokus på omkostningsniveauet og løbende at hente besparelser via løbende effektiviseringer. Dermed kan der skabes et mere hensigtsmæssigt omkostningsniveau, da der ikke altid er et konkurrencepræget marked tilstede i Grønland.

Sikuki Nuuk Harbour A/S

På EM2014 fremlægger Naalakkersuisut en samlet havnelovpakke. Pakken består af to lovgivninger - en lov omkring havne og havneforhold generelt og en oprettelses- og anlægslov for Sikuki Nuuk Harbour A/S.

Den generelle havnelov er ressortmæssigt placeret hos Naalakkersuisoq for Infrastruktur og Sundhed. Hvorimod anlægs- og oprettelsesloven af Sikuki Nuuk Harbour A/S, er under Formanden for Naalakkersuisuts område. Begge love skal ses i en helhed og er Naalakkersuisuts måde at sikre, at rammerne og betingelserne for havneforhold i Grønland nu endelig kommer på plads.

Sikuki Nuuk Harbour A/S' formål vil være at projektere, udbyde og anlægge ny containerhavn, samt stå for drift af både den eksisterende havn og den nye havn i Nuuk. Havnen vil være en forudsætning for at udvikle og effektivisere den nuværende godsbefordring. Grundige analyser under Transportkommissionen viser, at havnen vil forbedre infrastrukturen, særligt godstrandsporten, i hele landet, og have en klar positiv samfundsøkonomisk effekt. Det vil på linje med de andre Selvstyre ejede selskaber, være det grønlandske folk, der vil eje Sikuki Nuuk Harbour A/S gennem Grønlands Selvstyre.

Infrastruktur

Naalakkersuisut vil sikre sammenhæng i landet på mange niveauer. Det skal være muligt for alle at rejse uanset hvor i landet man bor, til en pris, der kan betales.

Det sætter store krav til udviklingen af vores infrastruktur. Derfor har Naalakkersuisut prioriteret udarbejdelse af sektorplaner for henholdsvis havne og lufthavne, som skal sikre en fremsynet og helhedsorienteret udvikling af vore havne og landingsbaner. Og det første lufthavnsprojekt i den forbindelse vil være Qaqortoq, som ønskes behandlet på denne samling.

Naalakkersuisut fokuserer også på at effektivisere selve *brugen* af infrastrukturen. Lufthavnstaksterne skal ned for at bidrage til billigere flybilletter, og fragtraterne på skibsgods skal holdes i ave, så vi alle kan have adgang til et velassorteret vareudbud til rimelige priser. Det nytter ikke noget at opretholde barrierer, eller fastholde systemer, når vi skal have gang i hjulene.

På transportområdet arbejdes der på at skabe rammer for en mulig liberalisering af landets lufthavne. Søfragtsområdet vil undergå en dybdegående analyse for også på dette område at holde priserne på et acceptabelt niveau.

Også på teleområdet er der nu udarbejdet en model for liberalisering af internettet. Det kommende år vil Naalakkersuisut se på muligheder for liberalisering af mobiltelefonien.

Råstofsektoren udvikler sig

Naalakkersuisut glæder sig over, at vi i marts måned kunne underskrive en udnyttelsesaftale med selskabet bag Aappaluttoq-forekomsten, True North Gems. Dermed er muligheden for at bryde rubiner og safirer ved Qeqertarsuatsiaat åbnet op på industrielt plan, og nu er finansieringen på plads og anlæggelsen af minen går nu i gang.

Naalakkersuisut har efterfølgende, i samarbejde med selskabet og Kommuneqarfik Sermersooq, underskrevet en samarbejdsaftale. Vi har

dermed fået et solidt grundlag til opkvalificering og sikring af lokale arbejdspladser. Qeqertarsuatsiaat kan nu skrive sig ind i rækken af grønlandske minebygder.

London Mining har som bekendt fået tildelt en udnyttelsestilladelse. Selskabet bag Isukasia projektet arbejder hårdt på at finde finansiering til projektet – en finansiering som bestemt ikke kommer af sig selv. Vi må som samfund støtte op hvor vi kan. Vise at Grønland kan være med i den internationale konkurrence, når det gælder. Isukasia minen kan blive vores første storskala projekt. Vi har i de senere år arbejdet for at tilpasse lovgivningen på centrale områder, for at understøtte netop denne slags projekter, og Naalakkersuisut håber på, at projektet realiseres.

I forhold til Kvanefjeldsprojektet er der en tværministeriel arbejdsgruppe med deltagere fra relevante danske ministerier og grønlandske departementer. De skal tilvejebringe den nødvendige regulering og myndighedsstruktur til brug for udvinding og eksport af uran. Uran, som er bi-produkt af sjældne jordarters metaller i Kvanefjeldet.

Der er allerede taget skridt til at implementere en række konventioner, som Grønland ikke er omfattet af, hvis vi vil udvinde og eksportere uran som bi-produkt. Disse konventioner planlægges fremlagt til Inatsisartuts forårssamling 2015.

Naalakkersuisut er opmærksomme på, at der er forskellige holdninger om Kvanefjeldsprojektet, og derfor glæder vi os til at gennemføre en forhøring, som Inatsisartut vedtog under forårssamlingen i 2014 i forbindelse med en ændring af råstofloven. Loven kræver, at der på et tidligt tidspunkt i forløbet skal gennemføres forhøringer af potentielle mineprojekter. Målet er at organisationer og borgerne skal have mulighed for at påvirke udformningen af den videre proces af behandlingen af et konkret råstofprojekt.

På baggrund af projektbeskrivelsen og de indkomne kommentarer fra offentligheden tilrettelægges indholdet i de efterfølgende redegørelser om vurdering af virkninger på miljøet (VVM) og vurdering af samfundsmæssig bæredygtighed (VSB). Begge redegørelser skal bl.a. beskrive og vurdere mulige miljø- og samfundsmæssige risici ved råstofprojekter, herunder altså borgernes bekymringer. Et vigtigt element i den sammenhæng er, at der

undervejs vil blive arrangeret en række borgermøder.

Når VVM- og VSB-redegørelserne på et senere tidspunkt kan sendes i høring, vil offentligheden få minimum otte uger til at fremføre deres kommentarer og fremkomme med ændringsforslag til indholdet.

Som en del af høringsprocessen vil Naalakkersuisut arrangere en vejledende folkeafstemning i Sydgrønland med udgangspunkt i det udsendte høringsmateriale, hvor byernes stemmeberettigede befolkning vil blive bedt om, at afgive deres holdning til mineprojektet.

Herefter vil Naalakkersuisut tage stilling til, hvorvidt selskabet vil få en udnyttelsestilladelse.

Med andre ord: Det er en lang forudgående proces, der betyder, at beslutningen tidligst kan træffes i 2016.

Råstofloven

Naalakkersuisut fremlægger på indeværende samling forslag til mindre justeringer i råstoflovgivningen – det drejer sig især om en fuldstændig opdeling af råstofmyndigheden mellem miljømyndigheden og den øvrige råstofmyndighed. Der fremlægges også forslag til Inatsisartutlov om oprettelse af et selvstændigt geologisk survey for Grønland. Naalakkersuisut tager herved endnu et skridt mod større selvstændighed. Grønlands Geologiske Survey vil blive opbygget over en årrække til et fuldt udbygget selvstændigt geologisk survey. Etableringen forudsættes at kunne ske fra og med 2016.

Afdeling for miljø og råstoffer

Forud for planerne om åbningen af Grønlands Geologiske Survey, arbejder Grønland også aktivt med udviklingen af vores natur- og miljøbeskyttelse. Helt konkret med åbningen af den nye faglige Afdeling for Miljø og Råstoffer på Pinngortitaleriffik. Udover den beskæftigelsesmæssige betydning heraf, er dette et vigtigt skridt på vejen til, at vi på sigt kan overtage ansvaret for

rådgivningen på miljø- og råstofområdet fuldt ud og dermed et fastere greb om de kompetencer, der har betydning for vores fremtid. Udviklingen af denne nye afdeling skal ikke ses som begyndelsen på en afvikling af det mangeårige og gode samarbejde Grønland har haft med DCE - Danmarks Nationale Center for Miljø og Energi, der hidtil har stået for miljørådgivningen. Der skal ikke kappes bånd, men skabes udvikling og forandring og skabes arbejdspladser, alt sammen med det formål at vi bliver bedre og klogere på beskyttelse af vores miljø og natur her i landet. Derfor fornyr Naalakkersuisut i år den trepartsaftale, der er indgået mellem Grønland, DCE og Pinngortitaleriffik. Aftalen sikrer, at miljørådgivningen fortsat har høj kvalitet, at den er uvildig og troværdig, og ikke mindst, understreger vores vilje til at tage ansvar for vores økonomiske udvikling og konsekvenserne heraf.

Miljøfonden

I Grønland har vi det princip, at forureneren betaler. Derfor finder Naalakkersuisut det rimeligt, at miljøafgifter på energifremstilling også øremærkes til at skabe konkrete og synlige forbedringer på miljøområdet. Naalakkersuisut har fremsat et forslag til etableringen af en miljøfond, som vil betyde, at vi allerede fra næste år vil øremærke i alt 20 mio. kr. til miljøområdet. Dermed skaber vi grundlaget for at tage bedre hånd om vores fælles miljø og natur – hvad enten det er i forbindelse med oprydning af affaldsdumpe eller etablering af forbrændingsløsninger. Med Inatsisartuts opbakning om vores forslag om en miljøfond, kan vi løfte nogle af de store udfordringer, som fortsat ligger foran os på miljøområdet.

Forsoningskommissionen

Sidste år talte vi om planerne om at etablere Grønlands Forsoningskommission. I dag er Kommissionen en realitet. I tilblivelsesprocessen har det været vigtigt for Naalakkersuisut at inddrage alle partier til samarbejde omkring Kommissionen. Naalakkersuisut takker partierne for samarbejdet og den positive interesse for at bidrage konstruktivt til kommissionens udformning. Vi har nu skabt rammerne for den nødvendige debat, og Grønlands Forsoningskommission har nu holdt sit første

indledende møde.

Forsoningskommission er nu kommet i gang med at udarbejde initiativer der på sigt vil bidrage til positiv dialog og bevidsthed om vores forbundne historier. Vi ser frem til det kommende arbejde.

Vi skal huske på, at vores forsoningsproces er vores egen. Det er Naalakkersuisuts opfattelse at forsoningsprocessen vil medvirke til at skabe et stærkt udgangspunkt for Grønlands videre udvikling. Det er derfor vigtigt, at vi sammen støtter op om denne proces, som Naalakkersuisut er overbeviste om vil medvirke til at skabe større forståelse, bevidsthed og erkendelse i befolkningen. Mange af os ser med spænding frem til Forsoningskommissionens kommende initiativer.

Afslutning

Inatsisartuts Efterårssamling 2014 er nu i gang. Vi har mange emner og punkter at diskutere. Vi ønsker alle bedre vilkår og muligheder for vores vælgere, erhvervslivet og samfundet generelt. På nogle områder vil vi være uenige om hvordan. Jeg vil i den anledning appellere til – også til oppositionen – om aldrig at miste fokus på vores visioner og drømme, selvom vi skulle være uenige. Det handler om at bevare fokus på de vigtigste ting i livet, og ikke lade sig rive med af uenigheder om proces eller enkeltstående beslutninger. For når det kommer til stykket handler det om at opnå resultater for vores land.

Brede forlig kræver, at alle partier arbejder for Grønlands bedste. Ikke kun for partiets bedste. Det kræver hårdt arbejde, villighed til at gå på kompromis og stor tålmodighed. Og det er ikke nok, at tale om behov for kompromiser og brede forlig. Det kræver handling i fællesskab. Og det er det fællesskab vi også har, når vi arbejder sammen som kollegaer heri salen – gennem vores fælles ansvar overfor vores land og vore folk, der også forventer en stor grad af samarbejde af os.

Jeg vil gerne slutte af med citatet: "Der er ingen af os, der er så kloge som os alle sammen i fællesskab." Det er måske noget vi kan støtte os op ad, når vi skal diskutere og forsøge at nå til enighed. Det er også noget vi kan bruge i

vores diskussioner i private sammenhænge, i det offentlige rum, og ikke mindst her i salen. Lad os høre hinandens synspunkter, og se om vi ikke sammen i fællesskab kan finde de kloge løsninger - for de er nødvendige for vores elskede lands videre udvikling.

Jeg skal være ærlig og sige, at de sidste dages meget store fokus på mig og mit tidligere mellemværende med Selvstyret har skabt meget uro i Inatsisartut og i befolkningen. Jeg vil gerne gøre mit for at sikre, at der er ro til at arbejde med sagen.

Derfor vil jeg meddele denne forsamling og vælgerne, at jeg har søgt om orlov som medlem af Inatsisartut og som formand for Naalakkersuisut, mens Revisionsudvalgets undersøgelse pågår og indtil udvalget har fremkommet med sin betænkning. Denne undersøgelse er for vigtig til, at lade al fokus være på mig, det er sagen og sagens forhold simpelthen for vigtig til. Derfor er det eneste rigtige at trække mig ud på sidelinjen, under Revisionsudvalgets arbejde, for at sikre mest mulig arbejdsro til Inatsisartut under behandlingen af sagen, i Revisionsudvalget.

I mit sted indsættes Kim Kielsen, som formand for Naalakkersuisut, hvilket jeg så hermed meddeler.

Med disse ord vil jeg ønske alle en god efterårssamling.

Qujanaq.